

Turun Kaupunkiseudun jätehuoltomääräykset

Yleinen osa

1. Mitä jätehuoltomääräykset ovat ja miksi niitä annetaan?

Tämä jätehuoltomääräysten yleinen osa ei sisällä sitovia määräyksiä.

Tässä osassa kerrotaan jätehuollon velvoitteista ja kuvataan yleisesti kunnan jätehuoltojärjestelmää. Lisäksi annetaan määräyksiin liittyvää tietoa ja neuvontaa kunnan vastuulle kuuluvasta jätehuollosta.

Jätehuoltomääräykset koskevat kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä, kuten asuinkiinteistöjä sekä julkisia laitoksia. Kaikkien kuntalaisten, asumiseen ja julkiseen toimintaan tarkoitettujen kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden sekä soveltuvilta osin myös muiden toimijoiden on noudatettava jätehuoltomääräyksiä.

Jätehuoltomääräysten tavoitteena on mm:

- edistää jätelain (646/2011) toimeenpanoa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen
- estää jätteestä tai jätehuollosta aiheutuvat haitat tai vaarat terveydelle tai ympäristölle
- edistää jätelain etusijajärjestyksen noudattamista
- varmistaa, että kunnalla on riittävät oikeudet ja mahdollisuudet hoitaa sille jätelaissa määrätty kunnan jätehuollon järjestämistehtävät
- varmistaa, että jätehuollon operatiivisten tehtävien hoito on mahdollista järjestää turvallisesti ja kaikissa olosuhteissa.

Jätehuoltomääräyksillä on tärkeä asema kunnan jätehuollon käytännön toimeenpanossa. Niissä on normit siitä, miten jätehuolto kiinteistöillä järjestetään, miten jätteet kullakin alueella kerätään sekä miten ja mihin jätteet kuljetetaan käsittelyn järjestämiseksi. Määräykset koskevat esimerkiksi jätteiden lajittelua, keräämistä, kuljettamista ja roskaantumisen ehkäisemistä.

Elinkeinotoiminnan jätteiden osalta jätehuoltomääräyksiä sovelletaan vain siinä tapauksessa, että elinkeinotoiminnan jäte kerätään ja käsitellään kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Ensisijaisesti vastuu elinkeinoelämän jätteistä ja sen jätehuollon järjestämisestä on jätteen haltijalla.

Jätehuoltomääräyksistä päättää Turun kaupunkiseudun jätehuoltolautakunta, joka toimii määräysten soveltamisalueella kunnan jätehuoltoviranomaisena.

2. Merkittävimmät muutokset aikaisempiin määräyksiin verrattuna

Aikaisemmin jätehuoltomääräyksistä on päätetty kussakin kunnassa kuntakohtaisesti erikseen. Nämä ovat ensimmäiset alueelliset jätehuoltomääräykset Turun kaupunkiseudulla.

Pääosin määräyksiin tehdyt muutokset ovat täsmennyksiä ja tarkennuksia, jotka johtuvat lainsäädännön ja siinä käytettyjen käsitteiden muutoksista. Olennaisimmat sisällölliset muutokset liittyvät jätteiden kiinteistöittäiseen erilliskeräykseen, jätteiden omatoimiseen käsittelyyn sekä jätehuoltoviranomaisen uusiin tehtäviin. Seuraavassa on listattu keskeisimmät muutokset aikaisempaan verrattuna:

- Asuinkiinteistöillä syntyvän biojätteen erilliskeräyksen aloittaminen (15 §)
 - Biojäte tulee lajitella ja kerätä erikseen 1.1.2016 alkaen vähintään 20 –huoneiston taloyhtiöissä Kaarinan, Liedon, Raision, Turun, kanta-Maskun, kanta-Naantalın ja kanta-Paraisten alueilla.
- Kierrätyskelpoisen muovijätteen erilliskeräyksen aloittaminen kuntien ja muiden julkisten toimijoiden toimipaikoissa (16 §)
 - Erilliskeräys on järjestettävä kierrätyskelpoiselle muovijätteelle, jos sitä syntyy vähintään 10 kg viikossa.
- Kaatopaikkajätteen erilliskeräyksen lopettaminen asuinkiinteistöillä (41 §)
 - Kaatopaikkajätteen erilliskeräys lopetetaan asuinkiinteistöillä. Astiat poistuvat taloyhtiöistä marraskuun 2015 lopussa.

- Määräykset sako- ja umpikaivolietteiden omatoimisen käsittelyn sallimisesta ja sen edellytyksistä sekä jätteiden pienimuotoisesta yhteiskäsittelystä. (19 ja 35 §)
 - Naapurit voivat jatkossa käyttää yhteistä kompostoria biojätteen käsittelyyn. Asuinkiinteistön jätevesijärjestelmässä muodostuvaa asianmukaisesti esikäsiteltyä lietettä voi antaa myös naapurin pellolle lannoitteena hyödynnettäväksi.
- Määräys kuljetusrekisteritietojen toimittamisajankohdasta ja -tavasta. (31 §)
 - Velvoite koskee jätteenkuljetusliikkeitä.
- Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolisten alueiden määrittely (5 §)
 - Jätehuoltomääräysten liitekartoissa on määritelty ne alueet, joilla kiinteistökohtainen jätteenkeräys ei ole mahdollista. Näillä alueilla kunta järjestää polttokelpoisen jätteen keräyksen aluekeräyspisteissä.
- Jätehuoltomääräyksistä poikkeamisesta päättää jätehuoltoviranomainen (39 §).
 - Jätehuoltoviranomainen käsittelee määräyksistä poikkeamista koskevat asiat. Aiemmin päätösvalta on poikkeamista koskevista asioissa ollut kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla.

3. Etusijajärjestys

Jätelaki velvoittaa noudattamaan etusijajärjestystä kaikessa jätehuollossa. Tärkeintä on vähentää syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Mikäli jätettä kuitenkin syntyy, on se ensisijaisesti valmistettava uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrätettävä materiaalina. Jos kierrättäminen ei ole mahdollista, on jäte hyödynnettävä muulla tavoin, esimerkiksi energiantuotannossa. Viimeisenä vaihtoehtona on jätteen loppukäsittely, kuten esimerkiksi sijoittaminen kaatopaikalle.

Jätehuoltomääräyksissä etusijajärjestyksen toteutumista edistetään esimerkiksi antamalla kierrätyskelpoisille jätelajeille kuten biojätteelle, metallille, lasille ja kartongille syntypaikkalajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteita, jolloin ne voidaan ohjata mahdollisimman tehokkaasti ja puhtaina materiaali kierrätykseen.

Jätteitä syntyy käytöstä poistetuista tavaroista sekä tavaroiden tuotannosta. Parhaiten etusijajärjestyksen toteutumista edistetään vähentämällä tavaroiden kuluttamista ja pienentämällä ruokahävikkiä. Jätteiden syntymistä voi vähentää myös esimerkiksi rikkoutuneiden tavaroiden korjaamisella tai toimittamalla käyttökelpoiset kalusteet, vaatteet ja muut kodin tavarat uudelleenkäytettäviksi kierrätyskeskusten, kirpputorien tai muiden tavaroiden uudelleenkäyttöä edistävien tahojen kautta.

4. Kunnan järjestämä yhdyskuntajätehuolto

Jätehuoltomääräykset koskevat pääsääntöisesti kunnallista jätehuoltoa, jonka piiriin kuuluvat asuminen sekä julkiset toiminnot kuten koulutus, sosiaali- ja terveystoimet sekä julkinen hallinto. Kunnalla on velvollisuus huolehtia näissä toiminnoissa syntyvien jätteiden keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn järjestämisestä.

Asumisessa syntyvän jätteen jätehuolto on määrätty laissa kunnan vastuulle muun muassa siksi, että yksittäiseltä kotitaloudelta olisi kohtuutonta edellyttää jätehuollon itsenäistä järjestämistä jätelain ja sen nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Kotitalouksilla on katsottu olevan oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikissa oloissa. Kunnan keskitetysti järjestämässä jätehuollossa kotitalouksien on myös katsottu hyötyvän kunnan paremmasta neuvotteluvoimasta palvelujen hankkijana.

Julkisissa toiminnoissa syntyvä yhdyskuntajäte vastaa yleensä laadultaan asumisessa syntyvää jätettä ja soveltuu siten kuljetettavaksi ja käsiteltäväksi samassa järjestelmässä asumisessa syntyvän jätteen kanssa.

5. Jätehuollon toimijat kunnan jätehuollossa

Jätehuoltoviranomaisen tehtäviä näiden jätehuoltomääräysten soveltamisalueella hoitaa Turun kaupunkiseudun jätehuoltolautakunta. Jätehuoltoviranomaisen tehtäviin kuuluu mm:

- jätehuoltomääräysten antaminen ja jätehuoltomääräyksistä poikkeamista koskevien päätösten tekeminen
- jätetaksan hyväksyminen, jätemaksupäätökset ja maksujen perintä
- jätteen kuljetusjärjestelmistä päättäminen
- kunnan jätehuollon seuranta
- jätteenkuljetusrekisterin ylläpito

Jätehuollon valvontaviranomaisten tehtävänä on valvoa jätehuoltomääräysten ja muun jätelainsäädännön noudattamista. Jätehuollon yleisiä valvontaviranomaisia alueella ovat kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset sekä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus).

Turun Seudun Jätehuolto Oy (TSJ) hoitaa Turun kaupunkiseudun kuntien sille tehtäväksi antamia kunnan jätehuollon palvelutehtäviä, joissa ei käytetä julkista valtaa. Näitä tehtäviä ovat mm:

- jätteiden kerääminen kiinteistöiltä ja kuljetus kunnan järjestämässä jätteenkuljetusjärjestelmässä
- jätteiden keräys ja kuljetus kunnan alueellisista keräyspaikoista
- asumisessa syntyvien vaarallisten jätteiden vastaanotto
- jätteiden vastaanoton ja käsittelyn järjestäminen
- jäteneuvonta ja tiedotus.

Julkisten toimijoiden lisäksi kunnallisessa jätehuollossa toimii runsaasti yksityisiä jätealan yrityksiä, jotka tarjoavat esimerkiksi jätteiden kuljetus- ja käsittelypalveluita.

6. Jätteiden keräys

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte on jätelain mukaan luovutettava keräämistä varten joko kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai kunnan järjestämään alueelliseen vastaanottopaikkaan. Näissä jätehuoltomääräyksissä määrätään siitä, miten luovuttaminen ja keräys toteutetaan.

Peruseriaatteena kunnallisessa jätehuollossa on, että jätteenkuljetus tapahtuu kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanotto- eli keräyspaikasta, johon kiinteistön haltija sijoittaa jätteiden lajittelua ja keräämistä varten tarpeelliset jätteasiat jätehuoltomääräysten mukaisesti. Tätä järjestelmää kutsutaan *kiinteistöittäiseksi* jätteenkuljetukseksi. Lähtökohtaisesti jätteasiat sijoitetaan niitä käyttävälle kiinteistölle. Kiinteistöt voivat kuitenkin sopia myös yhteisen keräyspaikan tai -astian käyttämisestä, jolloin jätteastian tulee kuitenkin olla kunkin sitä käyttävän helposti saavutettavissa.

Turun kaupunkiseudulla tulee kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piirissä olevilla kiinteistöillä olla käytössään vähintään polttokelpoisen jätteen jätteastia. Mikäli kiinteistö kuuluu kiinteistöittäiseen keräykseen myös bio-, lasi-, metalli- tai kartonkijätteiden osalta, on kiinteistön käytössä oltava niille erikseen tarkoitetut jätteasiat.

Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolisilla alueilla on jätteiden keräys järjestetty alueellisten vastaanottopaikkojen avulla. Polttokelpoisen jätteen keräys on näillä alueilla järjestetty yleensä vain sellaisille saaristossa oleville kiinteistöille, joilta jätteiden nouto jäteautolla ei ole mahdollista tieyhteyden puutteen vuoksi. Myös kierrätyskelpoisille jätteille on järjestetty alueellisia vastaanottopaikkoja, jotka on kuitenkin tarkoitettu vain sellaisille kiinteistöille, joilla ei ole velvollisuutta järjestää näiden jätteiden keräystä kiinteistöittäisesti.

7. Jätteiden kuljetus

Kunnan vastuulle kuuluvat jätteet kuljetetaan joko kunnan järjestämässä jätteenkuljetusjärjestelmässä tai kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetusjärjestelmässä. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetusjärjestelmässä TSJ huolehtii jätteenkuljetuspalveluiden kilpailuttamisesta siten, että kullakin kilpailutusalueella toimii kerrallaan vain yksi kuljetusyritys. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltija huolehtii jätteenkuljetuksen järjestämisestä itse sopimalla siitä jonkun alueella toimivan jätehuoltorekisteriin hyväksytyyn kuljetusyrittäjän kanssa.

Kunnan järjestämä kiinteiden jätteiden jätteenkuljetus on käytössä Naantalissa, Nousiaisissa, Maskussa, Mynämäessä, Raisiossa ja Ruskon kunnan Vahdon alueella ja Paraisten kaupungin Nauvon, Korppoon, Houtskarlin ja Iniön alueilla.

Kiinteistön haltijan järjestämä kiinteiden jätteiden jätteenkuljetus on käytössä Auran, Kaarinan, Liedon, Marttilan, Pöytyän, Paraisten kantakaupungin, Ruskon kantakunnan ja Turun alueella.

Sako- ja umpikaivolietteiden kuljetus hoidetaan kiinteistön haltijan järjestämänä koko toimialueella.

8. Asumisessa syntyvät ja muut kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat lietteet

Asumisessa syntyvillä sako- ja umpikaivolietteillä tarkoitetaan jätevesijärjestelmien saostussäiliöihin ja kiinteistökohtaisten jätevesien pienpuhdistamoiden lietetiloihin kertyviä lietteitä sekä umpisäiliöihin kerätäviä jätevesiä niiden määrästä ja ominaisuuksista riippumatta. Asumisessa syntyvien lietteiden ohella myös julkisten toimijoiden kuten kunnan ja seurakunnan leirikesköksissä ja hoitokodeissa syntyvät lietteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin.

9. Elinkeinotoiminnan jätehuolto

Jätehuoltomääräykset koskevat elinkeinotoimintaa ainoastaan jätehuollon järjestämisen teknisten vaatimusten, kuten jäteastioiden kiinteistöille sijoittamisen ja jäteastian oikean täyttämisen osalta.

Mikäli liikehuoneistossa syntyvä jäte kerätään yhdessä kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan jätteen kanssa, koskevat määräykset kuitenkin täysimääräisesti myös elinkeinotoiminnan harjoittajia.

Elinkeinotoiminnan harjoittaja voi pyytää kunnalta jätteidensä kuljettamista tai käsittelemistä kunnallisessa jätehuoltojärjestelmässä kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella yksityisen palveluntarjonnan puutteen vuoksi. Mikäli tähän toissijaiseen vastuuseen perustuvaa palvelua kunnan taholta tarjotaan, koskevat jätehuoltomääräykset elinkeinotoiminnan harjoittajaa niiltä osin kuin asiasta on sovittu elinkeinotoiminnan harjoittajan ja TSJ:n kesken.

10. Tuottajavastuu

Jätelainsäädännön mukainen tuottajavastuu tarkoittaa sitä, että tuotteen ammattimaisella valmistajalla ja maahantuojalla sekä pakkausten osalta tuotteiden pakkaajalla ja pakattujen tuotteiden maahantuojalla on velvollisuus järjestää markkinoille toimittamansa käytöstä poistetun tuotteen jätehuolto sekä vastata siitä aiheutuvista kustannuksista.

Tuottaja on velvollinen järjestämään näiden jätteiden keräyksen, kuljettamisen, kierrättämisen, hyödyntämisen ja muun käsittelyn. Tuottajavastuunalaisia jätteitä ovat esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkaromu, keräyspaperi, romuajoneuvot, ajoneuvojen renkaat, akut ja paristot sekä pakkaukset. Pakkausjätteitä ovat esimerkiksi elintarvikkeiden ja muiden tavaroiden kuluttajapakkaukset kuten nestekartonkipakkaukset (maito- ja mehutölkit) ja muut pahvi- ja kartonkipakkaukset, säilyketölkit, hillopurkit ja pesuainepullot.

Pakkausjätteiden osittainen tuottajavastuu laajenee vaiheittain 1.5.2015 ja 1.1.2016. Jätelain muutoksen ja pakkausjäteasetuksen tultua voimaan pakkausjätteet käsitellään tuottajan järjestämässä jätehuollossa. Tuottajalla on velvollisuus järjestää 1.1.2016 alkaen käytöstä poistetuille pakkauksille koko maan kattava aluekeräyspisteiden verkosto.

Jätehuoltomääräyksissä annetaan pakkausjätettä koskevia lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteita, joilla pyritään täydentämään tuottajan järjestämää jätehuoltoa ja tehostamaan käytöstä poistettujen pakkausten kierrättämistä.

Tuottajan tulee järjestää keräyspaperin maksuton kuljettaminen pois kiinteistöiltä. Kiinteistön haltijan on hankittava tarvittavat jäteasiat paperinkeräystä varten ja järjestettävä niille sijoituspaikka. Velvoite ei koske pientaloja tai muita vastaavia kiinteistöjä eikä haja-asutusalueella sijaitsevia kiinteistöjä, mutta nämä voivat halutessaan liittyä tuottajan järjestämään paperinkeräyksen järjestämällä kiinteistölle keräyspaperin keräyspaikan. Pientalo- ja haja-asutusalueilla paperinkeräys järjestetään tavallisesti tuottajan järjestämässä alueellisissa keräyspisteissä. Keräyspaperin erilliskeräyksestä ei ole määrätty jätehuoltomääräyksissä, koska niistä säädetään erikseen jätelaissa.

11. Vaaralliset jätteet

Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan palo- tai räjähdysvaarallisia jätteitä sekä terveydelle tai ympäristölle vaarallisia jätteitä. Tavallisimpia asumisessa syntyviä vaarallisia jätteitä ovat:

- paristot
- erilaiset akut ja laitteet, joissa akku on kiinteästi liitettynä
- loisteputket ja elohopealamput
- sähkö- ja elektroniikkaromu
- maalit, lakat, liimat ja liuottimet
- eräät puhdistusaineet
- kyllästetty ja käsitelty puu
- torjunta-aineet
- jäteöljyt ja öljyiset jätteet
- lääkejätteet

Vaarallisista jätteistä paristot ja akut, loisteputket ja elohopealamput sekä osa sähkölaitteista ovat tuottajavastuunalaisia jätteitä. Ne toimitetaan tuottajan tai jakelijan järjestämään keräykseen. Muut vaaralliset jätteet on toimitettava niille erikseen järjestettyihin vastaanottopaikkoihin. Käyttämättä jääneet lääkkeet toimitetaan apteekkiin.

12. Rakennus- ja purkujätteet

Mahdollisimman suuri osa rakennus- ja purkutyömailla erotettavissa olevista käyttökelpoisista esineistä kuten ovista ja saniteettikalusteista, on pyrittävä etusijajärjestyksen mukaisesti käyttämään uudelleen.

Kierrätyksen edistämiseksi tulee työmaalla lajitella ja kerätä erikseen ainakin seuraavat jätelajit:

- betoni-, tiili-, kivennäislaatta- ja keramiikkajätteet
- kipsipohjaiset jätteet
- kyllästämättömät puujätteet
- metallijätteet
- lasijätteet
- muovijätteet
- paperi- ja kartonkijätteet
- maa- ja kiviainesjätteet
- vaaralliset jätteet

13. Roskaantumisen ehkäisy

Jätelaissa on kielletty jättämästä ympäristöön jätettä, hylätä esinettä tai päästää ainetta siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai loukkaantumisen vaaraa (roskaamiskielto). Ympäristöön ei siis saa jättää sinne kuulumattomia tavaroita.

Roskaantumisen alueen siivoaminen on ensisijaisesti roskaajan tehtävä. Mikäli roskaaja laiminlyö siivoamisvelvollisuutensa, siirtyy se yleensä roskaantuneen alueen haltijalle. Siivoamisvelvollisuudesta on säädetty tarkemmin jätelaissa.